

Urban climate resilience research

งานวิจัยด้านการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

USAID | ASIA
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ISET

งานวิจัยด้าน “การรับมือของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Urban Climate Resilience)” เป็นการศึกษาและทำความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของกระบวนการและรูปแบบของการกลายเป็นเมืองและผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมถึงศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อเมือง และทำความเข้าใจถึงความเปราะบางของ คนเมือง ชุมชนเมือง และเมือง ซึ่งงานวิจัยทั้ง 3 ด้านนี้ควรถูกผลักดันให้ไปสู่งานวิจัยระดับชาติ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้เกี่ยวข้องทางด้านนโยบาย ได้นำไปใช้ตัดสินใจวางแผนนโยบาย เพื่อเสริมสร้างการรับมือที่ดีของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลง

กระบวนการการกลายเป็นเมือง คือ การเปลี่ยนแปลงของเมืองทั้งด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีความซับซ้อนเกี่ยวพันกับหลายภาคส่วน และมีความเชื่อมโยงที่มากกว่าขอบเขตพื้นที่ ซึ่งปัจจัยที่ขับเคลื่อนสู่ความเป็นเมืองต้องพิจารณาความสัมพันธ์ในภาพรวมระหว่างท้องถิ่น จังหวัด ประเทศ รวมถึงกับประเทศข้างเคียง

การศึกษากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำเป็นต้องเพิ่มองค์ความรู้และความเข้าใจถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเมือง ระบบและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของเมือง ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ใช้ในการออกแบบเมือง การพัฒนาและวางแผนนโยบายต่างๆ ของเมืองได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับเมือง

การศึกษาและประเมินความเปราะบางของ คนเมือง ชุมชนเมือง และเมือง ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีความซับซ้อนเชื่อมโยงกับหลายมิติ และยังถือเป็นเรื่องยากในการประเมิน ดังนั้นจำเป็นต้องเพิ่มเติมองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดของ “Resilience” มีความแตกต่างกันตามแต่ละสาขาวิชา สำหรับ “Resilience” ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เมื่อนำมาประยุกต์ร่วมกับบริบทของ “เมือง” ซึ่งมีระบบและโครงสร้างที่ซับซ้อน หลายมิติ ดังนั้นการวางแผนและนำแผนไปปฏิบัติเพื่อให้เมืองสามารถรับมือกับวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความแปรปรวนยากต่อการคาดการณ์ โดยให้เมืองสามารถกลับคืนสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิมได้โดยเร็วที่สุด จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการเพิ่มงานวิจัยด้าน “Urban Climate Resilience” ให้มีความหลากหลายทั้งในบริบททางทฤษฎี การปฏิบัติ และต้องสอดคล้องกับบริบทของประเทศให้มากยิ่งขึ้น

ช่องว่างงานวิจัย

เมืองและการกลายเป็นเมือง

การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและสัมพันธ์กับทุกระบบภายในเมือง ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น โครงสร้างพื้นฐานและการบริการ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และความสัมพันธ์เชิงสังคม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเมือง การให้ที่ดินผิดประเภท การละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายผังเมือง และการขยายตัวของเมืองไปยังพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น พื้นที่ราบ สามเหลี่ยมปากแม่น้ำ ชายฝั่งทะเล ยิ่งทำให้เพิ่มการเปิดรับความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อมโยงระหว่างเมืองกับชนบท รวมถึงการย้ายถิ่นของประชากร ถือว่าเป็นช่องว่างของงานวิจัยในด้านนี้

ความเปราะบางของคนเมือง

การทำความเข้าใจเรื่องความเปราะบางหรือการระบุกลุ่มเปราะบางของเมืองยังมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน คนส่วนใหญ่ยังคงเข้าใจว่ากลุ่มคนยากจนคือกลุ่มคนเปราะบางที่สุดในเมือง นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจเรื่อง “ความยากจน” ในมุมมองที่แตกต่างกัน รวมถึงความเชื่อมโยงของความเปราะบางและความยากจนที่ได้รับอิทธิพลจากการกลายเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งเรื่องตัวชี้วัดความยากจน สิทธิพล ทัศนคติความเชื่อ สิทธิความเท่าเทียมกัน การเข้าถึงทรัพยากร การมีส่วนร่วม การประเมินความยากจนที่เหมาะสมกับเมือง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความยากจนและส่งผลให้กลุ่มคนกลุ่มนั้นมีความเปราะบาง จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญที่ควรเร่งทำความเข้าใจเพื่อให้สามารถระบุกลุ่มเปราะบางได้อย่างแท้จริง และหาแนวทางในการรับมือที่มีความเหมาะสมต่อไป

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเมือง

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความไม่แน่นอนและไม่สามารถคาดการณ์ได้ อีกทั้งผลกระทบและการแปลความหมายเป็นเรื่องค่อนข้างยากในการทำความเข้าใจ ในปัจจุบันงานวิจัยส่วนใหญ่ยังดำเนินการแค่เพียง “predict and act” โดยการนำแบบจำลอง Climate Scenarios มาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลง ซึ่งยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และวิเคราะห์ผลกระทบให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน และบูรณาการร่วมกัน จะทำให้เกิดการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างครอบคลุม และไม่ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนอื่น

โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Asian Cities Climate Change Resilience Network - ACCCRN)

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย 16/151 เมืองทองธานี ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทร. (66 2) 503 3333 แฟกซ์ (66 2) 504 4826-8

www.thaicity-climate.org

www.acccrn.org

www.tei.or.th

[f/UrbanClimateResilienceThailand](https://www.facebook.com/UrbanClimateResilienceThailand)

Recycled Paper